

1 Professionele Handout

1. Durf te dromen: wat als het lukt?

Een droom zonder plan is slechts een wens. Maar als het wél lukt?

Al sinds de decentralisatie van 1997 gaat er structureel iets mis in de Nederlandse onderwijshuisvesting. Veel professionals weten dit al jaren; zelf ontdekte ik het pas recent. Maar zodra je het weet, ontstaat een morele verantwoordelijkheid om het gesprek te openen en het goede voorbeeld te geven.

2. Hoe we in een 'zesjes-cultuur' belandden

In Nederland hebben we een diepgewortelde cultuur van "sober en doelmatig". Ook in de onderwijshuisvesting. Al bijna dertig jaar bouwen we scholen op normkosten, waarbij het Bouwbesluit wordt gezien als voldoende. De VNG-norm is slechts een advies, maar fungeert in de praktijk als zowel ondergrens én gelijk ook als bovengrens.

Dat we middel en doel zijn gaan verwarren is begrijpelijk. De decentralisatie ging gepaard met een efficiencykorting van 10%, en de split-incentive heeft decennialang verdeeldheid veroorzaakt. Maar het resultaat is duidelijk: verschraving van de leeromgeving voor onze kinderen.

3. Het kan anders: inspirerende voorbeelden

Gelukkig is er voldoende bewijs dat het anders kan - met dezelfde middelen, maar andere keuzes.

- Stichting Mevrouw Meijer realiseert projecten zoals De Zevensprong in Best (Buro Kettinghuls).
- IPS Amsterdam toont met projecten van o.a. Jimmy van der Aa (A Kwadraat) wat mogelijk is.
- Yaike Dunselman en 9graden architectuur laten zien hoe kwaliteit leidend kan zijn.
- Het Programma Onderwijshuisvesting (POHV) komt langzaam op gang en levert mooie producten op.
- Tijdens de Maatschappelijk Vastgoeddag liet Bouwstenen voor Sociaal zien dat er voldoende redenen zijn voor optimisme.

4. Een veranderende politieke wind

Ook politiek lijkt iets te verschuiven. D66 en CDA zoeken toenadering; Ilana Rooderkerk sprak namens de PO-Raad over het Deltaplan Scholen. Een toekomstig regeerakkoord zou zomaar ambitieuzer kunnen zijn dan we jaren gewend waren.

We hoeven niet genoeg te nemen met een zesje. Een acht, negen - zelfs een tien - is haalbaar. Dat is precies wat Uw-Topia wil laten zien: waar een wil is, is een weg.

5. De lat moet omhoog – en dat kan

De huidige normering is structureel te laag:

- Bouwbesluit / Bbl vormt slechts een minimale ondergrens;
- Frisse Scholen klasse C is op punten zelfs slechter dan het Bbl;
- Duurzaamheid, circulariteit, flexibiliteit en inclusiviteit worden onterecht weggezet als “linkse hobby’s”.

Maar die houding kunnen we ons niet permitteren. Zeker niet nu we al aan 1,5°C opwarming zitten en richting 2050 mogelijk 2,5°C bereiken, met miljarden klimaatvluchtelingen als gevolg. Toch is het nog niet te laat. De bouwsector kan haar CO₂-uitstoot drastisch verlagen. Dat verdient zich terug - vaak zelfs volledig. Maar het vraagt om durf, visie en samenwerking.

6. Waar het werkelijk om gaat

Te vaak verliezen we ons in discussies over groepen, belangen of verantwoordelijken. Maar uiteindelijk draait het om iets veel groters: liefde, vertrouwen en verantwoordelijkheid voor de toekomst.

Het gaat om uw kinderen, mijn kinderen, onze kleinkinderen, onze planeet en ons onderwijs.

7. De visie van Uw-Topia

Uw-Topia wil het onderwijs geven wat het verdient: fijne, gezonde, inspirerende plekken waar kinderen leren rouwen, vertrouwen, liefhebben, leren, groeien en ontwikkelen. Gebouwen zijn daarvoor geen doel, maar het omhulsel: de plek waar het wonder van ontwikkeling mag plaatsvinden, gedragen door wetenschap én liefde. Zullen we dat omhulsel dan ook zo maken, dat het uitnodigt om precies dat te doen waar het voor bedoeld is?

2 Verhalend-gestructureerde versie

Wat als het lukt?

Durf te dromen. Want een droom zonder plan blijft een wens. Dat besef komt steeds sterker binnen sinds ik ontdekte hoe onderwijshuisvesting in Nederland al decennia vastloopt. Dat wist ik zelf pas kort; anderen vermoedelijk al veel langer. En wie het ziet, heeft een morele plicht om het hardop te zeggen en mee te bouwen aan een betere wereld.

Hoe we in een zesjescultuur zijn beland

Sinds 1997 leunen we op de mantra's "sober en doelmatig" en "Bouwbesluit is voldoende". Die houding heeft bijna dertig jaar lang de kwaliteit van scholen uitgehold. Normkosten werden leidend, en wat ooit bedoeld was als minimale ondergrens, werd praktisch ook de bovengrens. Met de decentralisatie kwam bovendien een efficiencykorting van 10%, en de split-incentive dreef een wig in het systeem. We vergaten waarvoor we bouwden.

Waarom het anders kan

Toch is er genoeg hoop. Er zijn plekken waar het al lukt. Stichting Mevrouw Meijer, met projecten als De Zevensprong in Best, laat zien hoe het beter kan. Jimmy van der Aa met A Kwadraat bouwt aan betekenisvolle leeromgevingen. Yaïke Dunselman en 9graden architectuur tonen dat kwaliteit mogelijk is binnen bestaande middelen. Zelfs de diesel van het POHV begint langzaam te draaien, en tijdens de Maatschappelijk Vastgoeddag straalde optimisme door het programma.

Een samenleving die weer vooruit durft te kijken

Ook politiek lijkt er iets te schuiven. D66 en CDA zoeken elkaar op. Ilana Rooderkerk sprak over het Deltaplan Scholen. Misschien komt er een regeerakkoord waarin onderwijshuisvesting eindelijk ambitie krijgt. We kunnen een acht, een negen - zelfs een tien - bouwen.

Uw-Topia laat zien dat het kan!!

De lat ligt te laag - en dat kost ons de toekomst

De huidige normen zijn simpelweg niet genoeg. Ondertussen stijgt de temperatuur op aarde verder. De voorspellingen voor 2050 zijn ernstig. Maar het is niet te laat. We kunnen vandaag beginnen met keuzes die de CO₂-uitstoot in bouw en exploitatie verlagen. Keuzes die zich terugbetalen - in geld en in toekomst.

Waar het werkelijk om draait

Te vaak verzanden we in discussies over groepen, belangen en verschillen. Maar uiteindelijk draait het om liefde, vertrouwen en verantwoordelijkheid. Om onze kinderen, om onze kleinkinderen, om de aarde die we doorgeven. Om onderwijs als de plek waar die toekomst wordt gevormd.

De visie van Uw-Topia

Uw-Topia wil plekken creëren waar kinderen worden gezien en gedragen; waar docenten, ouders en de gemeenschap samen een omgeving bouwen die steun geeft en groei mogelijk maakt. Een gebouw is daarbij geen doel, maar een omhulsel - de plek waar het wonder van menswording mag plaatsvinden. Zullen we dat omhulsel dan ook zo maken, dat het uitnodigt om precies dat te doen waar het voor bedoeld is?

3 Manifest-achtige versie

Durf te dromen. Durf te bouwen.

Wat als het lukt? Wat als we kiezen voor ambitie in plaats van voor een zesje?

Wij weigeren nog langer te accepteren dat 'sober en doelmatig' genoeg is. Sinds 1997 verschaalt onze onderwijshuisvesting. Normkosten en minimale wetten bepalen wat er gebouwd wordt. De split-incentive heeft verdeeldheid gebracht in plaats van samenwerking.

Het kan anders. En de voorbeelden zijn er al.

Stichting Mevrouw Meijer.

IPS Amsterdam.

A Kwadraat.

9graden architectuur.

Het POHV.

Bouwstenen voor Sociaal.

Er waait een nieuwe wind.

Politiek ontstaat ruimte voor een Deltaplan Scholen. We kunnen een acht bouwen. Een negen. Een tien.

De lat ligt te laag - en dat is onverantwoord.

Bbl en Bouwbesluit zijn ondergrenzen. Frisse Scholen C is niet toekomstbestendig.

Duurzaamheid en inclusiviteit zijn geen hobby's - ze zijn noodzaak.

We leven al op 1,5°C opwarming. De toekomst van onze kinderen staat op het spel.

Het gaat om meer dan stenen.

Het gaat om liefde.

Het gaat om vertrouwen.

Het gaat om de wereld die we achterlaten.

Uw-Topia kiest voor toekomstbestendige leeromgevingen.

Plekken waar kinderen leren rouwen, vertrouwen, liefhebben, groeien en ontwikkelen.

Gebouwen als omhulsel van menselijkheid - kathedralen van de toekomst.

Waar een wil is, is een weg.